



Preventiv 2020

M E S S A D I

dalla suprastonza communal a al cussegl da vischnaunca

Stimau signur president
Preziadas signuras cusseglieras
Preziai signurs cussegliers

Sco usitau figureschan las singulas posiziuns dil preventiv els contos tenor las differentas funcziuns e plinavon vegnan ellas explicadas e motivadas en in commentari detagliau. Perquei serestrenschein nus el messadi sin entginas indicaziuns supplementaras.

Enconuschentamein vegnan cul niev model da quen HRM2 las amortisaziuns quintadas a moda lineara tenor il cuoz dall'utilisaziun. Las investiziuns da construcziun aulta vegnan p.ex. amortisadas durant 33 onns, quellas da construcziun bassa durant 40 onns. Cun l'amortisaziun dallas investiziuns en in project sa vegnir entschiet pér dil mument ch'il quen final per quel ei avon maun. Avon ei ina amortisaziun buca pussevla, quei che ha il disavantatg ch'il deivet dalla vischnaunca vegn stuschaus anavos ed il quen current vesa ora meglier che quei ch'el ei en verdad. Quella situaziun savess adina puspei garegiar da

vuler sbassar il pei da taglia, quei che impossibilitass da far las necessarias reservas finanzialas.

La suprastanza communal ei perschuadida ch'il turissem vegn era el futur ad esser la ferma petga per nossa vischnaunca. Da quella sparta profiteschan buca il davos las pli biaras da nossas fatschentas, da nos menaschis d'agricultura ed auters.

Enconuschentamein regia en nossa vischnaunca dapi entgins onns gronda activitad davart investiziuns turisticas. Il Catrina Resort ei ton sco realisau e surdau agl intent. Pertuccont il niev project pil Hotel Acla da Fontauna cun ca. 200 stanzas e rodund 90 habitaziuns administradas ei vegniu inoltrau la fin da settember 2019 ina nova damonda da baghegiar. Buca il davos muort quellus investiziuns stat era nossa vischnaunca avon l'obligaziun da far ils onns vegnents enqual investiziun sco p.ex. la sanaziun ed adattaziun dallas purschidas el Center da sport e cultura (CSC), la sanaziun ed engrondaziun dalla serenera, il niev project per la via d'uual Val da Segnas - Val Sogn Placi ni la sanaziun dalla casa da scola. Plinavon ei la vischnaunca responsabla per las investiziuns ell'infrastructura turistica. Cheu vegnin nus a stuer far ils proxims onns investiziuns en sendas da spassegiar e vias per velos (bikes).

Dabia lavur a nossas fatschentas da baghegiar porta la realisaziun dallas novas vias da meglieraziun. Onn per onn vegn investau en quellus lavurs denter 800'000 ed in milliun francs. Quellus lavurs vegnan subvenziunadas da cantun e confederaziun cun rodund 85%.

Remarcas generalas e survesta

Ils cuosts da personal s'augmentan en cumparegliaziun cul preventiv 2019 per rodund 2.6 %. Motiv persuerter ein alzaments usitai e per remunerar bunas prestaziuns sco era adattaziuns tier singulas spartas (scolaesser, menaschi tecnic). In'ulivaziun dalla carischia ei denton buca cuntenida el preventiv 2020. En vesta allas grondas investiziuns previdas ils proxims onns el Center da sport e cultura ei integrau el preventiv 2020 in deposit da frs. 600'000.-- en ina prefinanziaziun ch'ei destinada mo per quei intent. Cun quella cudischaziun vegn creau reservas per sanar il CSC. Persuerter sereducescha il surpli d'entradas dil quen da gudogn e sperdita giu sin frs. 134'800.--. Sil cash-flow da biebein 1.3 milliun francs ha quella cudischaziun negina influenza.

Las grondas investiziuns ein previdas da far 2020 ell'infrastructura fundamentala sco vias e dismessa e purificaziun dall'aua. Plinavon ein las contribuziuns ell'infrastructura turistica, oravontut els indrezs da far neiv el territori da skis, da pagar. Davart dils recavs figureschan el preventiv 2020 las contribuziuns da perimeter tier las vias communalas e las taxas da colligiaziun alla canalisaziun.

En cumparegliaziun cul preventiv 2019 ed il quen 2018 sepresentan las cefras dil preventiv 2020 sco suonda:

<u>Quen da gudogn e sperdita</u>	<i>Preventiv 2020</i>	<i>Preventiv 2019</i>	<i>Quen 2018</i>
Recavs	frs. 15'786'100	frs. 15'582'000	frs. 15'487'507
Cuosts	frs. 15'651'300	frs. 15'402'000	frs. 15'250'412
Surpli entradas	frs. 134'800	frs. 180'0000	frs. 237'095
<u>Quen d'investiziun</u>			
Investiziuns bruttas	frs. 4'157'700	frs. 7'093'300	frs. 4'870'879
Entradas	frs. 917'600	frs. 4'181'700	frs. 1'420'323
Investiziuns nettas	frs. 3'240'100	frs. 2'911'600	frs. 3'450'556

Atgna finanziaziun (cash-flow)	frs. 1'316'800	frs. 1'527'500	frs. 1'757'577
Emprests	frs. 16'307'400	frs. 14'384'100	frs. 12'250'000
Tscheins dils emprasts	frs. 95'700	frs. 148'400	frs. 85'574
Grad d'atgna finanziaziun	40.64 %	52.46 %	50.94 %

Quen da gudogn e sperdita

Malgrad ch'ils cuosts ed ils recavs el preventiv 2020 stattan pli u meins el medem equiliber sco la cefras el preventiv 2019, sereducescha l'atgna finanziaziun (cash-flow) per rodund frs. 200'000.-- el preventiv 2020. Cun suandontas indicaziuns vegnan ils motivs persuerter explicai.

0 Administraziun generala

Cunzun en connex cun damondas che pertuccan il dretg da baghegiar sto savens il giurist vegnir consultaus (cto. 0220.3132.01). Era en connex cun legislaziuns e damondas da dretg general sto pli e pli vegnir dumandau in pareri giuridic (cto. 0110.3130.00). Dalla vart dils recavs vegn budgetau pli bassas entradas tier las lubientschas da baghegiar, damai ch'igl ei previu da conceder aunc igl onn 2019 la lubientscha pil Hotel Acla da Fontauna (cto. 0220.4210.00).

1400 Dretg general

Naven dall'entschatta 2020 fa la vischnaunca da Breil buca pli part dil circuit da register funsil Cadi. Consequentamein vegn la participaziun al gudogn digl uffeci funsil Cadi a sereducir.

1500 Pumpiers

La suprastonza communal ha naven da 2019 augmentau la taxa da cumpensaziun pil survetsch da pumpiers da frs. 300.-- sin frs. 400.-- per persuna (cto. 1500.4260.00). El medem mument ei la schulda pils exerchezis vegnida adattada da frs. 40.-- sin frs. 50.--. Ei setracta d'ina adattaziun alla schulda dil corp da pumpiers da Sumvitg e Trun, cun il qual nos pumpiers collaboreschan pli intensivamein (cto. 1600.3612.01). El preventiv 2020 ei plinavon cunteniu l'emprema amortisaziun da frs. 22'100.-- (cto.1500.3300.00) digl auto-cistiarna.

2 Scolaziun e formaziun

Ils cuosts nets el preventiv 2020 dalla sparta scolaziun e formaziun ein restai quasi tuttina sco el preventiv 2019. Cunquei ch'ina partiziun da scoletta (cto. 2110) ei vegnida serrada ed ina classa el scalem primar (cto. 2120) aviarta, ha ei denton dau enteifer las differentas spartas midadas. Cun l'entschatta digl onn da scola 2019/2020 ha la suprastonza communal plinavon augmentau il pensum da lavur dil meinascola da 50 sin 60 % (cto. 2190.3010.00).

2170.3144.00 Manteniment

La direcziun communal e la suprastonza communal han per meglierar il resultat dil quen da gudogn e sperdita decidiu mesiras da spargn da frs. 45'000.-- enviers igl empram sboz dil preventiv. Era tier il mobiliar da scola (cto. 2170.3110.00) ha la suprastonza communal sbassau ils cuosts per frs. 16'000.-- giu sin frs. 20'000.--.

2510.3611.00 Scola gimnasiala

Igl onn da scola 2019/2020 frequentan mo dus giuvenils da Mustér il sutgimnasi.

2510.3612.00 Contribuziun gimnasi Mustér - Regiun Surselva

Era sch'il cussegl da vischnaunca ha aunc buca approbau la cunvegrientscha cun la Regiun Surselva, ei vegniu risguardau el preventiv 2020 la contribuziun al gimnasi claustral da frs. 62'000.--.

3411 Center da sport e cultura

Sco gia el quen 2018 ed el preventiv 2019 duei era el quen 2020 vegnir fatg ina cudischaziun en in deposit en favur dallas grondas investiziuns previdas el CSC. El preventiv 2020 ei quella summa vegnida fixada sin frs. 600'000.--. Il crear e slijar talas reservas ei descrets detagliadamein ella directiva nr. 8 tiel model da contabilitad harmonisau HRM2. La midada digl intent da quella prefinanziaziun ei buca lubida (art. 18 al. 5 dall'ordinaziun da finanzas per las vischnauncas).

La cumpart da cuosts al CSC enviars il preventiv 2019 ei per biebein frs. 26'000.-- pli bassa. Ina reducziun ei previda tiels cuosts da persunal, ferton ch'ils cuosts per mantener ils indrezs restan pli u meins tuttina. Per diever cunzun egl intern ei previu d'acquistar indrezs da Pit-Pat, ina sort minigolf sin meisa.

4110.3611.00 Finanziaziun da spitals

Il survetsch d'ambulanza (basa cun sedia a Mustér) fa il mument in deficit annual da frs. 45'000.-- entochen frs. 60'000.--. Entochen ussa ha la fatschenta Furgertaxi SA saviu cuvierer quels cuosts. Muort la midada da structura dalla fatschenta ei quei buca pli pusseivel. Il contract da collaboraziun cul Spital regional Surselva ha la Furgertaxi SA abdicau sin la fin d'avrel 2020. Actualmein vegn quella situaziun sclarida cul cantun e cul Spital regional Surselva la situaziun. Vulcan las vischnauncas sisum la Surselva garantir silmeins ils proxims onns il survetsch d'ambulanza ed il survetsch d'urgenza, ston ellas quintar da surprender ina part dil deficit annual. L'alternativa savess esser da stuer desister da quei survetsch, quei che fuss tut auter che bien. Schebein la basa d'ambulanza sa vegnir garantida pil futur dependa dallas contractivas cul Spital regional Surselva e cul cantun. Senza il sustegn da quels dus partenaris ei quei survetsch sisum la Surselva definitivmein periclitaus. Per saver garantir ad interim il survetsch d'ambulanza ed il survetsch d'urgenza, pondereschan las vischnauncas pertuccadas (Sumvitg, Medel, Tujetsch e Mustér) in sustegn limitau duront dus entochen treis onns. El preventiv 2020 ei cunteniu per quei intent la summa da frs. 25'000.--.

4120.3612.00 Contribuziuns casas da tgira

Sebasond sil quen 2019 e las indicaziuns da PUNTREIS Center da sanadad SA ei da quintar cun in considerabel augment dallas contribuziuns allas casas da tgira. D'ina vart vegnan las personas pli e pli veglias e da l'autra vart sesaulza il grad tgira.

6190 Menaschi tecnic

Igl augment tiels cuosts da paga ei d'attribuir al fatg che la piazza dil substitut dil menader dil menaschi tecnic duei suenter 1 ½ onn vacanza puspei vegnir occupada. Quei engaschament vegn giustifiaus sebasond sin la calculaziun digl uffeci d'uaul e prighels dalla natira dil Grischun. Ord las calculaziuns dil cantun sedat in pensum da lavur dil menader dil menaschi tecnic da 140 %. Plinavon ei da risguardar ch'il menader dil menaschi tecnic fa naven da miez 2019 part dalla direcziun communal.

Ils cuosts da scolaziun e formaziun (cto. 6190.3099.00) s'augmentan, damai ch'in collaboratur frequenta la scolaziun da capoluvrer.

7201 Dismessa e purificaziun dall'aua

Tenor las directivas da cudischaziun vegnan las taxas da colligiaziun dalla serenera e canalisaziun impundidas per l'amortisaziun dallas valurs bilanzadas pigl allontanament e la purificaziun dall'aua. Malgrad las grondas investiziuns dils davos onns en favur dalla dismessa e purificaziun dall'aua, s'augmentan las amortisaziuns per quei motiv mo per pauc en cumparegliaziun cul quen 2018 (cto. 7201.3300.00).

En favur d'in bien menaschi dallas sereneras a Raveras e Disla ston lavurs da manteniment necessarias vegnir exequidas (cto. 7201.3111.00).

7301 Dismessa da rumien

7301.4240.00 Taxas fundamentalas

Ils cuosts per la dismessa da rumien s'augmentan onn per onn. Persuenter dispona la vischnaunca cunzun a Raveras d'ina grondiusa purschida per la dismessa da tuttas sorts rumien. Ils davos onns han ils cuosts per quella purschida buca pli saviu vegnir finanziaj cun las taxas fundamentalas per la dismessa da rumien. Per quei motiv ha la suprastanza communal previu da suttametter l'entschatta 2020 al cussegl da vischnaunca ina proposta da reveder il regulativ da taxas tier la lescha davart l'economisaziun dils rufids che datescha digl onn 1999. Finamira ei d'incassar naven da 2020 rodund frs. 80'000.-- dapli taxas fundamentalas.

8205.3151.00 Manteniment da vias

Tier ils projects forestals SIE (Sammelprojekt Instandstellung Erschliessung) setracta ei da lavurs da reparatura e da manteniment, pia buca d'investiziuns per novs indrezs p.ex. construcziun d'ina via nova. Sin recumandaziun digl uffeci da vischnauncas ha la suprastanza communal decidiu da cudischar futuramein talas expensas el quen da gudogn e sperdita, independentamein dall'altezia dall'expensa. Aschinavon che las contribuziuns cantunalas (cto. 8205.4631.00) san buca vegnir cudischadas el medem onn da quen sco l'expensa, san quellas vegnir cudischadas transitoriamein alla fin digl onn. Quella midada ha ina directa consequenza sil resultat dil quen da gudogn e sperdita, descarga denton els proxims quens la summa d'amortisaziun.

84 Turissem

Culla davosa revisiun dalla lescha da vischnauncas ha il cantun stipulau dus artechels novs lien (art. 50 ed art. 51), ils quals reglan la basa fundamentala d'in contract da prestaziun el mument ch'ina vischnaunca deleghescha pensums comunals a tiazas personas. En consequenza da quella legislaziun surordinada ein las vischnauncas stadas obligadas da reveder e remplazzar quei contract. En pliras sedutas comunablas culs responsabels dallas duas vischnauncas e l'uniun turistica ei la cunvegna da prestaziun vegnida surluvrada ed adattada allas prescripziuns cantunalas. Las suprastanzas communalas da Tujetsch e Mustér han tenor art. 25 dalla lescha da turissem approbau la nova cunvegna cun SMT ch'ei entrada en vigur l'entschatta 2019. L'approbaziun dalla cunvegna entras la suprastanza dall'uniun turistica ei medemamein succedida. El rom da quella revisiun han las duas suprastanzas communalas decidiu d'obligar egl avegnir SMT d'organisar, accumpagnar, acquirir e finanzia occurrenzas en nossa destinaziun. La nova cunvegna da prestaziun segirescha a SMT entradas annualas ord las taxas turisticas da rodund frs. 980'000.--, resp. 100 % dallas taxas da turissem (ca. frs. 290'000.--) e 70 % dallas taxas da hosps (ca. frs. 690'000.--). Cun ils 30 % ord las taxas da hosps che restan alla vischnaunca vegn ina part dil manteniment e la realisaziun da nova infrastruttura turistica finanziada.

Las investiziuns el territori da skis a Caischavedra, cunzun la colligiaziun dils territoris da skis e la perschusiun da rinforzar il turissem da stad, pretendan novas investiziuns sil sector dall'infrastruttura turistica. Per quei ei previu d'ereger ina nova senda da viandar naven dil Cuolm da Vi viers Caischavedra. Plinavon, per part era en collaboraziun cul "Project San Gottardo", sendas da bike.

8400.3134.00 Infrastructura turistica

Enteifer il tractament dil preventiv en direcziun communal ed en suprastanza communal ei vegniu decidiu da spustar la realisaziun d'ina senda da spassegiar a Salaplauna (frs. 50'000.--). Damai ch'il menaschi dil center d'asilants a Mustér vegn naven digl atun 2019 reducius, ei era la summa pigl engaschament da fugitivs vegnida reducida da frs. 40'000.-- giu sin frs. 20'0000.--. Tenor conclus dalla suprastanza communal ei denton cunteni en quei conto frs. 41'600.-- sco contribuziun vid la secunda part dalla projectaziun d'ina punt pendent da Sontga Gada - Mumpé Medel.

9100 Taglias communalas generalas

Sebasond sin l'actividad da baghegiar e las investiziuns fatgas sil sector turistic vegn quintau cun in bufatg augment dils recavs da taglia.

Quen d'investiziun

La suprastanza communal ei sestentada da setener ton sco pusseivel vid il program d'investiziun cunteni en el plan da finanzas 2020 - 2024. In'exceptiun fuorman l'illuminaziun dalla Via da Paders (cto. 6150.5030.05) sco era investiziuns en sendas da bike tenor concept PSG (cto. 8400.5010.03). Da l'autra vart cuntegn il preventiv 2020 neginas investiziuns el Center da sport e cultura, damai che la decisiun dalla cuminonza dils votants ei prevedida pér el decuors da 2020.

3411 Center da sport e cultura

La planisaziun per l'innovaziun dil Center da sport e cultura ei en lavur e prosperescha bein. La suprastanza communal ha ord la raschun finanziaria decidiu d'etappar il project CSC. En l'emprema etappa vegn realisau duas tiarzas dil project e pli tard la part restonta. Ils architects Huonder Bisquolm Mustér han concepiu il project modular, aschia che nus savein etappar senza pregiudicar il proxim pass. La cumissiun da baghegiar CSC ha previu ell'emprema etappa ina pulita part innovaziun ed ina part sanaziun. Il mument vegn preparau tut ils fatgs e las cefras pils pass politics.

Plinavon ein las contractivas pertuccont la realisaziun digl implont fotovoltaic cun la firma Repower SA en la fasa finala. La finamira ei da saver consumar ina part da quell'energia fotovoltaica entras objects d'infrastructura communal.

Las contractivas cugl uffeci d'economia e turissem dil Grischun pertuccont sustegn per projects cun infrastructura relevanta occuoran. La collaboraziun intercomunala per favorisar projects turistics ei deplorablamein buca reussida.

8110 Agricultura - Meglieraziun funsila

Las empremas vias novas da meglieraziun ein gia realisas e stattan a disposiziun per lur diever. Ei semuossa ch'igl ei buca adina aschi sempel da realisar quellas. Meinsvart ein ins confruntaus cun situaziuns problematicas davart dalla natira, p.ex. cun terren instabil, catschs d'aua ed auter. Problems che selain denton pil pli sligiar. La vischnaunca separticipescha annualmein cun rodund frs. 120'000.-- vid quels cuosts.

Ponderaziuns finalas

Il preventiv 2020 ei vegnius calculaus sebasond sil pei da taglia d'entochen ussa da 120 % dalla taglia cantunala ed il pei da taglia per la taglia sin schischom dad 1.7‰. Cunzun en vesta allas grondas investiziuns che la vischnaunca preveda da far ils proxims onns el Center da sport e cultura, en indrezs turistics sco era ell'infrastructura communal da basa eis ei indicau da mantener il pei da taglia sil nivel actual.

Ils 28 d'october 2019 ha la cumissiun da gestiun repassau il preventiv ensemen cun la suprastanza communal. La cumissiun da gestiun sustegn la proposta dalla suprastanza communal d'approbar il preventiv 2020. Ella taxescha plinavon la proposta dil pei da taglia per las entradas e la facultad sin 120% dalla taglia cantunala ed il pei da taglia per la taglia sin schischom dad 1.7‰ per necessaria.

Ord ils documents aschuntai al messadi ein las cefras detagliadas sco era ulteriuras cefras indicativas veseivlas. Ils detagls tier las singulas posiziuns ein cuntenidas en in commentari. Sco usitau han las cusseglieras ed ils cussegliers la pusseivladad da prender investa da quei document sco era d'ulteriura documentaziun tier l'administraziun communal (s'annunziar al spurtegl).

Per garantir in tractament efficient, supplichein nus ils commembers dil cussegl da sclarir damondas da pintga muntada ordavon culs caus da departament ni d'uffeci, resp. cul canzlist. Damondas ni propostas da pli gronda muntada, supplichein nus d'inoltrar ordavon all'administraziun communal, sinaquei che nus saveien far las preparativas necessarias per in tractament serius e speditiv.

Propostas

En concordanza cun la cumissiun da gestiun

propo na


la suprastanza communal al cussegl da vischnaunca da:

1. approbar il preventiv 2020 cun suttametter quel al referendum facultativ conform ad art. 21, lit. a dalla constituziun communal;
2. fixar per 2020 il pei dalla taglia sin las entradas e la facultad sin 120% dalla taglia cantunala ed il pei da taglia per la taglia sin schischom ad 1.7‰ (sco tochen dacheu).

Suprastanza communal Disentis/Mustér
Il president: Il canzlist:



Robert Cajacob



Andri Hendry

Disentis/Mustér, ils 28 d'october 2019

- Survesta dil preventiv 2020
- Quen da gudogn e sperdita - preventiv 2020
- Quen d'investiziun - preventiv 2020
- Quen Center da sport e cultura - resumaziun preventiv 2020
- Controlla da credits
- Rapport dalla cumissiun da gestiun concernent il preventiv 2020 e la fixaziun dil pei da taglia